

**Novellák
versbeszédben** Filip Tamás:
Album,
Magyar Napló Kiadó,
2015.

Ha megkérdezik tőlem (ez nem holmi képzeletbeli játék, időről időre tényleg nekem szegeznek a kérdést), hogy a mai magyar költészetben kik a legizgalmasabb szerzők, tizes listámon egészen biztosan szerepel Filip Tamás. Egyik legeredetibb, legélvezetesebb hangú költőnek tartom. Tudatomban a „fiatal” jelzöt társítom nevéhez, jóllehet ötvenes évei derekán jár, hiszen 1960-ban született. Sokszínű irodalmi életünk egyik nagy rejtélye, hogy ez az érdekes alkotó miért nem kap nagyobb reflektorfényt, eddigi pályája során miért kerültek el a hivatalos elismerések, szakmai díjak. Valahogy mindig megfélemlenek róla az illetékes kurátorok... Pedig több alkalommal is járt „tűzközelben”, frekvenciált irodalmi tisztségeket töltött be: a Kortárs, majd a Magyar Napló szerkesztőjeként igazán ismertté válhatott, felléphetett a térképre. (Jelenleg a Dokk világhálós költészeti folyóirat főszerkesztője.) Talán visszahúzódó, alapjában csöndes egyénisége és alkotói magatartása eredményezi ezt a viszonylagos peremre szorultságot, talán ő maga sem sáfárkodott a leghatékonyabban a lehetőségeivel. Akárhogyan is, feltétlenül érdemes figyelemmel kísérni a költészetét.

A Filip Tamás lírájával most ismerkedőknek, illetve évtizedek óta hűséges olvasóinak egyaránt remek lehetőség, hogy kézbe vehetik az *Album* című kötetet: Filip eddigi munkásságának legjavát, kiegészítve új, kötetben még publikálatlan költeményeivel. Háromszázötven oldalas áttekintés eddigi hét verseskötetvének anyagából, zárásként kedvesnáló a majdani nyolcadik kötethez – szép kiadói ajándék egy érett, pályája derekán kevéssel túl járó szerzőnek. Cseppet sem túlzás, hogy két mondatnál följebb az évtizedek óta hűséges olvasókat említettem, hiszen Filip bemutatkozó könyve, a *Fékezett habzás* 1986-ban látott napvilágot. Azt követően hosszabb, tizenkét éves szünetet tartott, ám az ezredfordulótól irodalmi jelenléte folyamatos: átlagosan háromévente jelentkezik újabb kötettel. Folyóiratokban is rendszeresen találkozunk verseivel, és meglehetősen sokfelé; a könnyen alkotó, termékeny szerzők közé sorolhatjuk. Az *Album*

versanyaga eddigi életművének valamivel több mint a felét tartalmazza.

Milyen ez a költészet? Filozofikus, mégis gyakorlatias; elvont, mégis konkrét; dermesztően komor, mégis játékos. Szerzői hitvallása szerint Filip a hétköznapi történetekben fellelhető végzetes hibát keresi, minden mozzanatból ezt bontja ki. Meggyőződése, hogy a lét egyetlen lehetősége a művészet, az esztétikai önmegértés. Szoros értelemben nem alanyi költő, hiszen nem árasztja ki önmagát a világba, nem tárulkozik ki túlon túl az olvasónak, inkább a világot írja önmaga köré, szűri át sajátos látásmódjával, intellektuálisan. Igen, Filip Tamás lírája alapvetően intellektuális – tartózkodik az érzelmi kirohanásoktól, nem érzélgős, nem „lelkizik”. Ez persze korántsem jelenti azt, hogy ne lenne érzékeny, hiszen nagyon is az. És tépelődő, önmarcangoló; az a lelki típus, aki megszenvedti a mai világot. E szavakkal vall magáról: „Arról próbálok beszélni, amit nem értek, de valahogy az egész személyiséggemmel felfogok. (...) Most is olyan helyzet van, hogy dőreség lenne azt hinni, hogy ami van, képes folytatódni.” Ennek dacára Filip költészete nem nyomasztó, nem apokaliptikusan gyászos: jelen van benne a játékosság. Pontosabban a szójátékosság, a lubickolás az anyanyelv gazdagságában, ötletességében. Szóeleményei többnyire fanyarkasak, (ön)ironikusak, intellektuálisan cizelláltak. Az *Album* verseit időrendben olvasva megfigyelhető, e nyelvi könnyedség mikor lett Filip hangjának elválaszthatatlan része.

Formai szempontból Filip Tamás szabadverselő szerző: rímek, kötött szótagszám és időmérték nélkül szól hozzánk. Okos, lendületes, érdekfeszítő, jól esően szabad versbeszédet kapunk tőle. Verseinek egy része olyan, mintha egy mininovellát olvasnánk: egész kis történetet tár elénk, mesterien alkalmazva a sűrítés technikáját. Útjára indítja a versbeli hőst, és kíváncsian figyeli, mi történik vele. Ahogy az a költőkkel lenni szokott, versírás közben Filip Tamás nem tudja, verse hogyan végződik, mi lesz a főhős sorsa. Talán éppen ezért: a szabadon áramló, mégis fegyelmezett költői képzelőerőnek köszönhetően olyan élvezetes ez a líra.

Zsille Gábor

